

**Javaslat a
„[Suba-lyuk barlang című érték]”
[települési/tájegységi/megyei/külhoni magyarság] értéktárba történő felvételéhez**

Készítette:

Dósa Márta (név)

.....(aláírás)
Cserépfalu,2015 szept.(település,dátum)
(P.H.)

**I.
A JAVASLATTEVŐ ADATAI**

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve: Dósa Márta
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:
Név: Dósa Márta
Levelezési cím: 3413 Cserépfalu, Kossuth út 67.
Telefonszám: 30/4195-085
E-mail cím: dosamarti@gmail.com

**II.
A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI**

1. A nemzeti érték megnevezése: Suba-lyuk barlang
2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:
 agrár- és élelmiszergazdaság egészség és életmód épített környezet
 ipari és műszaki megoldások kulturális örökség sport
 természeti környezet turizmus
3. A nemzeti értéket tartalmazó értéktár megnevezése: Cserépfalui Települési Értéktár
4. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

Elhagyva Cserépfalu utolsó házait, már feltűnnek a Hór-völgy fehér mészkő sziklái, vadregényes, erdővel borított szirtjei. A völgy „kapuján” belépve, pár száz métert északi irányban haladva eljutunk a világhírű Suba-lyuk barlanghoz.

Hírnevét az itt megtalált neandervölgyi ősember első magyarországi leleteinek köszönheti.

A barlang a völgy talpa felett 40 méterrel magasabban, 279 méter tengerszint feletti magasságban található. A Kút-hegy nyugati oldalában nyíló barlangról Fényes Elek írt

először 1851-ben Subalyuka néven. A „lyuk” szó a Bükkben általában barlangot, illetve üreget jelent. A „Suba” itt személynév, nevét Suba Lukács betyárról kapta./1932 és 1945 között nevét Mussolini-barlangra változtatták./

Feltárását egy lelkes egri természetjáró Dancza János – eredeti szakmáját tekintve - lakatos kezdte el. Ő volt az, aki kezdeményezte, hogy az egri Törvényhatóság által a munkanélküliek helyzetének enyhítésére meghirdetett ínségmunkák keretében társaival barlangfeltárást végezhesse. A Suba-lyukban 1932.február 8-án, csikorgó hidegben tették meg az első csákányvágást. Már az első napokon megtalált kovaszilánkok és barlangimedve-csontok jelezték, hogy az erőfeszítések nem hiábavalóak! A lelőhely igazi jelentőségére ápr. 27-én derült fény, amikor egy emberi álkapocs került felszínre, amelyben Dancza a neandervölgyi ember maradványát ismerte fel. Másnap újabb emberi csontokat találtak. Az eredmények láttán bekapcsolódott a munkába a kor nagy régésze, geológusa, Kadic Ottokár (1876-1956) is. Május 2-án és 3-án egy gyermek csontjaira is rábukkantak, s ezután nem is került elő több emberi maradvány. Május végén Kadic vezetésével megkezdték a barlang kitöltésének kiásását, amit szeptember végére be is fejeztek.

A barlangüregben felhalmozódott, átlagosan 6 m vastag kitöltés különböző színű agygrétegek sorozatából állt. Az ásatók 18 réteget különböztettek meg. Az emberi csontok a 11-es számú, világosbarna színű, mészkőtörmeléken barlangi agyagban feküdtek. Úgy tűnik, ebben a periódusban a neandervölgyiek huzamosabban a barlangban laktak, míg az alatta és felette lévő rétegekben csak igen kevés nyomát találták az ősemberek jelenlétének.

A Suba-lyuk nagy jelentőségét tudományos szempontból – az ősemberei csontmaradványokon kívül – a begyűjtött 2387 állatcsont és 6341 pattintott kő, a 150 faszénminta is növeli.

A lelőhely és a leletanyaga kulcsfontosságú szerepet játszik a Bükk-vidék, s ezen keresztül Magyarország jégkori történetének megrajzolásában és értelmezésében.

Mi sem mutatja ezt jobban, mint hogy számos kutató vizsgálta és értékelt újra és újra az érintett tudományterületek ismereteinek fejlődése tükrében.

1954-ben Vértes László, majd 1956-ban Jánossy Dénes végzett a barlangban újabb kutatásokat. A nemrég elhunyt kiváló tudós, László Gyula így ír „Vértesszőlőstől Pusztaszerig” című könyvében (1974) a feltárás eredményeiről:

„A leletek az érett moustier-i kőiparra jellemzők. A felsőbb szintben mindjárt az ásatás kezdetén egy felnőtt nő és egy három év körüli gyermek csontmaradványa került elő, s mindkettő viseli ennek az emberfajának jellegzetességeit. Az itt élt vadászok már nemcsak tűzben hegyezett hegyű falándzsákkal vadásztak, hanem kőhegyet is illesztettek a lándzsa végére.”

1990-ben Ringer Árpád vizsgálatai alapján megtörtént a leletanyag újraértékelése is. E szerint a több mint 6000 pattintott kovatárgyat tartalmazó barlangkitöltés rétegeit két kultúra: az alsó 1-6 réteg a tipikus moustérien (130-75 ezer év), a felső 7-13 réteget a charentienek(75-65 ezer év) családjába sorolhatjuk. A 11.rétegben feltárt női állkapocs és gyermek csontvázmaradványa a kipusztult neandervölgyi embertani típusokhoz (Homo sapiens neanderthalensis) sorolható. A kiásott sok ezer állatcsont alapján zsákmányállataik közé tartozott a kőszáli kecske, gímszarvas, gyapjas orrszarvú, barlangi medve, bölény, őstulok, sőt a mamut is.

A leletek a Magyar Nemzeti Múzeum Természettudományi Múzeum, Herman Ottó Múzeum, és 1996 óta a cserépfalui Suba-lyuk Múzeum féltett kincsei. A Suba-lyuk Múzeum kiköltözött

a faluból, a Hór-völgy bejáratánál felépült ún. Látogató Központba, ami a térség kőkultúráját is bemutatja.

Az idelátogató számára talán csalódást okoz maga a barlang látványa, hisz alig elképzelhető, hogy ez a „lyuk” valamikor emberi lakhelyül szolgált. De, ha figyelembe vesszük, hogy évmilliók történeteit őrzik a barlang rejtett zugai, kövei, ha történelmi helyszíneként közelítjük meg, tisztelve a múltunkat, akkor talán érdemes lesz egy kicsit elidőzni a barlangban és környékén.

5. Indoklás a Települési Értéktárba történő felvétel mellett, kitérve a nemzeti érték jelentőségének bemutatására:

A Cserépfalui Subalyuk barlang hírnevét az itt megtalált neandervölgyi ősember első magyarországi leleteinek köszönheti.

A tudományos szakemberek egy emberi álkapocsban, majd egy gyermek csontjában a neandervölgyi ember maradványait ismerték fel.

A Suba-lyuk jelentőségét tudományos szempontból a begyűjtött csontmaradványokon kívül a megtalált állatcsontok, a pattintott kő és a faszénminták is növelték. A leletanyag kulcsszerepet játszik Magyarország jégkori történetének értelmezésében.

A fentiek alapján települési értékkel nyilvánítása indokolt.

6. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

A Bükk Nemzeti Park Hegyek, erdők, emberek /Baráz Csaba/
Cserépfalu: Látnivalók, természeti értékek / Tájak, korok múzeumok kiskönyvtára 553/

7. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: www.cserepfalu.hu/ertektar

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális dokumentációja.
4 db fénykép

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek.

3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat.

Suba-lyuk barlang

1. Túrázók a Suba-lyukban

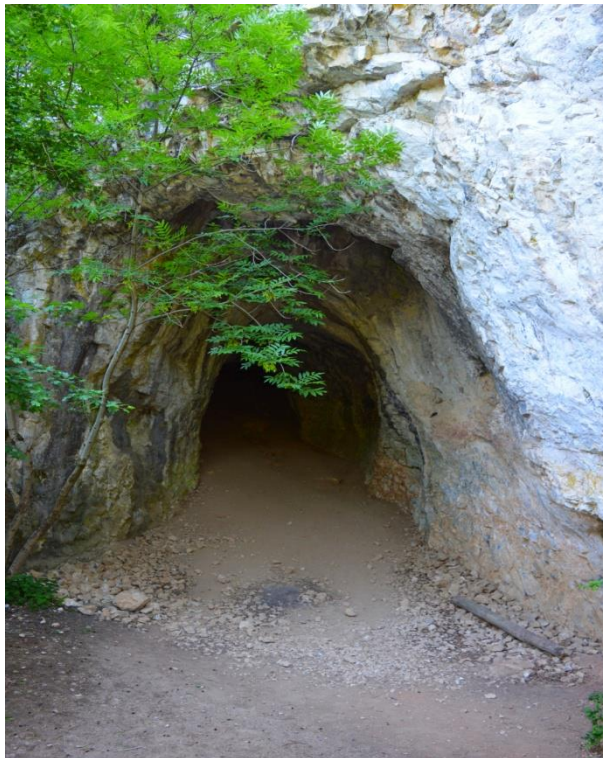

2. Túrázók a Suba-lyukban

Suba-lyuk barlang

3. A Suba-lyuk barlang bejárata

4. A Suba-lyuk barlang